

महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ,

10/2, स्टाको टाऊन, मंगळवारी बाजार, सदर, नागपूर 440 001

दूरध्वनी क्रमांक 0712-2978844

E-mail ID : mahaecotourism@mahaforest.gov.in

विषय: महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळाच्या कार्यकारी समितीच्या दिनांक 16/12/2021 रोजी आयोजित 14 व्या सभेच्या कार्यवृत्तांता बाबत.

क्रमांक: व्यसं/मनिर्पाविमं-सभा/प्र.क्र.121/21-22/479

नागपूर: 440 001, दिनांक : 28/12/2021

प्रति,

1. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) तथा अध्यक्ष कार्यकारी समिती, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
2. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर तथा सदस्य, कार्यकारी समिती.
3. व्यवस्थापकीय संचालक, एफ.डी.सी.एन लि, नागपूर तथा सदस्य कार्यकारी समिती किंवा त्यांचे प्रतिनिधी.
4. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक व मुख्य कार्यकारी अधिकारी (महाकॅम्पा), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर तथा सदस्य, कार्यकारी समिती.
5. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर तथा सदस्य, कार्यकारी समिती.
6. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर तथा सदस्य सचिव कार्यकारी समिती.
7. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), पश्चिम मुंबई तथा सदस्य, कार्यकारी समिती.
8. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), पुर्व नागपूर तथा सदस्य, कार्यकारी समिती.
9. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, मुंबई तथा सदस्य, कार्यकारी समिती किंवा त्यांचे प्रतिनिधी.
10. मुख्य वनसंरक्षक तथा क्षेत्र संचालक, मेळघाट व्याघ्र प्रकल्प, अमरावती तथा सदस्य कार्यकारी समिती.
11. डॉ. विजय लक्ष्मणराव घुगे, संस्थापक, अध्यक्ष, निसर्ग विज्ञान मंडळ, नागपूर, सदस्य कार्यकारी समिती.
12. डॉ. नवला शिरीष चक्रदेव, B.Arch.M.Tech. Ph.D.Principal,W.E.S.s Smt. Mnoramabai Mundle College of Architecture, Nagpur सदस्य कार्यकारी समिती.
13. श्री. प्रफुल्ल मधुसूदन भांबूरकर, Co ordinator & Project Advisor, Wildlife Trust of India, Nagpur सदस्य कार्यकारी समिती.
14. श्री. हर्षवर्धन धनवटे, फ्लॉट नं. 59, 60 शिवनेरी, रामदास पेठ नागपूर सदस्य कार्यकारी समिती.
15. उप-महाप्रबंधक, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर

संदर्भ : भा कार्यालयाने पत्र क्रमांक कक्ष-६/लले/का.सभा/प्र.क्र.१२१/२१-२२/४४०
दिनांक ०९/१२/२०२१

महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळाच्या कार्यकारी समितीची 14 वी सभा, मा. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर तथा अध्यक्ष कार्यकारी समिती, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक 16/12/2021 रोजी दुपारी 2.30 वाजता "कंट्रोल शकमांड रूम", वनभवन, नागपूर येथे संपन्न झाली. सदर सभेचा कार्यवृत्तांत सोबत माहितीसाठी सादर करण्यात येत आहे.

सहपत्र:- वरील प्रमाणे.

सदस्य-सचिव, कार्यकारी समिती तथा
व्यवस्थापकीय संचालक,
महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर

प्रतिलिपी:- प्रधान सचिव (वन), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई -400 032 यांना वरीलप्रमाणे सहपत्रांसह माहितीस्तव सादर.

प्रतिलिपी:- अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (कार्मिक), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना वरील प्रमाणे सहपत्रासह सन्नेह अग्रेषित.

प्रतिलिपी:- मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक) सत्र यांना वरील प्रमाणे सहपत्रांसह योग्य त्या कार्यवाहीस सन्नेह अग्रेषित.

प्रतिलिपी:- वनसंरक्षक (वन्यजीव), पुणे यांना वरील प्रमाणे सहपत्रांसह योग्य त्या कार्यवाहीस अग्रेषित.

प्रतिलिपी:- विभागीय वन अधिकारी (वन्यजीव) कोल्हापूर यांना वरील प्रमाणे सहपत्रांसह योग्य त्या कार्यवाहीस अग्रेषित.

प्रतिलिपी:- उप विभागीय वन अधिकारी वन अधिकारी, मालेगांव, नाशिक वनवृत्त यांना वरील प्रमाणे सहपत्रांसह योग्य त्या कार्यवाहीस अग्रेषित.

सदस्य-सचिव, कार्यकारी समिती तथा
व्यवस्थापकीय संचालक,
महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर

प्रत - कक्ष-2, योजना, मनिपविनं यांना सहपत्रांसह माहिती व आवश्यक त्या पुढील कार्यवाहीसाठी.

महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळाच्या दिनांक १६/१२/२०२१ रोजी संपन्न झालेल्या कार्यकारी समितीच्या सभेचा कार्यवृत्तांत

महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळाच्या कार्यकारी समितीची १४ वी सभा दिनांक १६ डिसेंबर, २०२१ रोजी दुपारी २:३० वाजता प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन वल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर तथा अध्यक्ष, कार्यकारी समिती, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ यांचे अध्यक्षतेखाली "कमांड कंट्रोल रुम" वनभवन, रामगिरी रोड, सिव्हील लाईन्स, नागपूर येथे संपन्न झाली. सभेत उपस्थित कार्यकारी समिती सदस्य व आमंत्रित अधिका-यांचा यादी (परिशिष्ट-१) नुसार सोबत जोडली आहे.

व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ तथा सदस्य सचिव यांनी चांदाव्या सभेच्या सुरुवातीस अध्यक्षीय व उपस्थित सर्व सदस्यांचे व इतर अधिकाऱ्यांचे स्वागत केले व त्यानंतर अध्यक्षीय प्रवानगीने विषयसूचीनुसार सभेच्या कामकाजास सुरुवात केली.

सभेमध्ये सर्व विषयावर सर्विस्तर चर्चा होऊन कार्यकारी समिती व्दारे खालील प्रमाणे निर्णय घेण्यात आले.

अक्र.	विषय	समितीचे निर्णय
विषय क्रमांक १		
१.	दिनांक २९/०७/२०२१ रोजी झालेल्या १३ व्या बैठकीचा कार्यवृत्तांत कायम करणे बाबत.	कार्यवृत्तांतावर कोणत्याही सदस्याकडून कोणत्याही विषयावर आक्षेप किंवा सुधारणाबाबत सूचना प्राप्त झालेल्या नाहीत. तसेच कार्यवृत्तांत कायम करण्यास समितीने मान्यता दिली.
विषय क्रमांक २		
२.	निसर्ग पर्यटन विस्तार सादरीकरण.	श्री.गिलीर सोनवने KERA Works LLP यांनी वॉर व्हॉन पर्यटन व निसर्ग पर्यटन विस्तार या विषयावर सादरीकरण केले. त्यामध्ये प्रामुख्याने ज्या निसर्ग पर्यटन स्थळावर पर्यटकांना मुलभूत सोयी उपलब्ध नाहीत त्या अस्थायी स्वरूपात उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने त्यांनी तयार केलेल्या पर्यटक उपयोगी सांसाधनांची माहिती दिली. त्यामध्ये प्रागुक्त ते तंबू निवास जावस्था, फर्नीचर, किचन इत्यादी कमी जागेत व अल्प वेळेत उभारता येऊ शकणार आहे व एका ठिकाणावरून दुसऱ्या ठिकाणी स्थलांतरीत करणेयोग्य साहित्याबाबत, साहित्याची गुणवत्ता व किंमत इत्यादी बाबत सर्विस्तर माहिती दिली. १८ ते २० पर्यटकांना राहणे योग्य सोयी निर्माण करण्याकरिता अंदाजे ४० ते ५० लाख रु खर्च अपेक्षित असल्याचे त्यांनी सांगितले. या सांसाधनाचा उपयोग अस्थायी स्वरूपात असणे, निसर्गाची किमान हानी व वन संवर्धन अधिनियम १९८० मधील तरतुदी आकृष्ट न होण्याच्या दृष्टीने उपयोगी असल्याचे सांगण्यात आले. तसेच पर्यटकांना निसर्गातुषट् मिल्कप्याच्या दृष्टीने अत्यंत उपयोगी असल्याचेही नमुद केले. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनवर्गीय) महाराष्ट्र राज्य

		यांनी वन विभागामध्ये उपलब्ध निसर्ग पर्यटन स्थळांबाबत सखोल माहिती घेऊन प्रायोगिक तत्वावर किमान दोन ठिकाणी सादर काम करण्याचे निश्चित करावे व त्याबाबतचा प्रस्ताव १५ दिवसांचे आत सादर करावा. अशा सूचन मा. अध्यक्षांनी कार्यकारी समितीच्या सभेत दिल्या.
विषय क्रमांक ३ निसर्ग पर्यटन विकास आराखड्यांना मान्यता देणे बाबत.		
३.१	भालेगांव तालुक्यातील गाळणा ऐतिहासिक किल्ला पर्यटन विकास आराखडा मंजूरी बाबत.	<p>श्री. नितोम गुरुगे, मुख्य वनसंरक्षक (पारोक्षिक), नाशिक व श्री.येडलावर, उप विभागीय वन अधिकारी, भालेगांव यांनी रु. १०६९.०० लक्ष च्या सुधारीत आराखड्याचे सादरीकरण केले. गाळणा कार्यकारी समितीच्या सभेत समितीने दिलेल्या सूचनांचे अनुषंगाने स्पष्टीकरण दिले तसेच गाळणा किल्ल्याच्या विकासकरिता पुरातत्व विभागाकडून आवश्यक परवानगी घेण्यात आली असल्याचे देखील नमूद केले. समितीने या संदर्भात खालील प्रमाणे सूचना केल्या.</p> <p>१) आराखड्यातील सन २०२१-२२ करोता बाब क्रमांक १, २, ३, ५ व १७ वर नमूद नवीन कामे व सन २०२२-२३ करोता बाब क्रमांक २ घेण्यात येऊ नये. सुविधा कमी पडत असल्यास दुसऱ्या टप्प्यात नवीन कामांचा आराखडा योग्य समर्थनासह मंडळाकडे मान्यतेस्तव सादर करावा. सर्व विकास कामे पुरातत्व विभागाने दिलेल्या परवानगीत नमूद सूचनानुसरच करण्यात यावे.</p> <p>२) आराखड्यातील इतर बाबींकरिता दर्शविलेल्या अंदाजीत रक्कमेच्या समर्थनार्थ आवश्यक तपशील सादर करावा.</p> <p>३) वन संबंधित अधिनियम १९८० मधील कोणत्याही तरतुदीचा भंग होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी.</p> <p>४) पालक अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक यांनी वरील सूचने प्रमाणे सादर आराखडाबाबत आढावा घेऊन सुधारीत आराखडा १० दिवसांचे आत सादर करावा. सन २०२१-२२ ते २०२३-२४ या कालावधी करिता आराखड्यास वरील अटी व शर्तीच्या अधिन तत्त्वतः मान्यता प्रदान करण्यात आली.</p>
३.२	राधानगरी अभयारण्य पर्यटन विकास आराखडा मंजूरी बाबत.	<p>रुपये ३०९९.८४ लक्ष च्या सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ या कालावधी करिता राधानगरी निसर्ग पर्यटन विकास आराखड्याचे सादरीकरण श्री.समाधान चक्रान वनसंरक्षक तथा क्षेत्र संचालक, सह्याद्री व्याघ्र प्रकल्प, कोल्हापूर व श्री.विशाल माळी, विभागीय वन अधिकारी वन्यजीव कोल्हापूर यांनी केले. समितीने या संदर्भात खालील प्रमाणे सूचना केल्या.</p> <p>१) आराखड्यातील बाब क्रमांक ३, ५, १७, २०, २२ व २४ वर नमूद कामे घेण्यात येऊ नये.</p> <p>२) आराखड्यातील बाब क्रमांक ४ करिता रुपये २५.०० लाख, बाब क्रमांक ११ करिता रुपये ३०.०० लाख, बाब क्रमांक १३ करिता रुपये ५०.०० लाख इतक्याच रकमेचे तरतूद करावी.</p>

		<p>२) आराखड्यातील बाब क्रमांक २६, गधील कान आवश्यकतेनुसार पुस-या टप्प्यात करण्यात यावी.</p> <p>४) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी सधोतील चर्चेच्या अनुषंगाने आराखड्यामध्ये आवश्यक त्या सुधारणा करून सुधारित आराखडा २० दिवसांचे आत मंडळाकडे सादर करावा अशा सूचना दिल्या. तसेच आराखड्यात नमूद बाबीचे पुनर्गितीकरण करून वर्षानिहाय विभागणे करून सुधारित आराखडा सादर करण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या. सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ या कालावधी करिता आराखड्यास वरील अटी व शर्तीच्या अधिन तत्वतः मान्यता प्रदान करण्यात आली.</p>
३.७	ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प पर्यटन विकास आराखडा मंजूरी बाबत.	श्री.जिनेंद्र रामगणकर, वनसंरक्षक तथा क्षेत्र संचालक ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प यांनी ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प निसर्ग पर्यटन विकासा करिता रु. १३०६५.३४ लाख चे आराखड्याचे उत्तम सादरीकरण केले. समितीद्वारे सन २०२१-२२ ते २०२६-२७ या कालावधी करिता आराखड्यास मान्यता प्रदान करण्यात आली.
३.४	संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान पर्यटन विकास आराखडा मंजूरी बाबत	श्री.मल्लोकार्जुन, वनसंरक्षक तथा संचालक, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान, बारीकली यांनी आराखड्याचे उत्तम सादरीकरण केले. आराखड्यात नमूद नागला कांदळवन क्षेत्राचे विकासाकरिता अपर प्रधान मुख्य व-संरक्षक, कांदळवन कक्ष, मुंबई यांनी कांदळवन फाऊंडेशन मधून निधी उपलब्ध करून देण्याचा अशा सूचना देण्यात आल्या. समितीद्वारे रु. ४८१८.०० लक्ष चे आराखड्यास सन २०२१-२२ ते २०२३-२४ या कालावधी करिता मान्यता प्रदान करण्यात आली.
३.५	पेंच व्याघ्र प्रकल्प पर्यटन विकास आराखडा मंजूरी बाबत.	श्री. प्रभुदास शुक्ला, उपवनसंरक्षक, पेंच व्याघ्र प्रकल्प, नागपूर यांनी पेंच व्याघ्र प्रकल्प क्षेत्रातील निसर्ग पर्यटन विकासा करिता बोर / उमरेड कन्हाडला अभयारण्य आराखड्याचे उत्तम सादरीकरण केले. समितीद्वारे रु. ४७००.०० लक्ष चे आराखड्यास २०२१-२२ ते २०२५-२६ या कालावधी करिता खालील अटीच्या अधिन तत्वतः मान्यता प्रदान करण्यात आली. १) आराखड्यात खालील बाबींचा समावेश करावा. अ) स्थानिक जनतेच्या सहभाग ब) स्थानिक युवकांची मनता बांधणी प्रशिक्षण क) क्षेत्रीय अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांचे प्रशिक्षण ड) स्थानिक विद्यार्थ्यांकरिता निसर्गानुभव कार्यक्रम राबविणे ई) प्रचार/ प्रसिध्दी कार्यक्रम
विषय क्रमांक ४		
४.	सन २०२१-२२ करिता निधी मागणी करिता प्रस्ताव सादर करणेबाबत सद्यस्थिती.	राज्य योजना निसर्ग पर्यटन विकास २४०६ २२९५ अंतर्गत सन २०२१-२२ करिता रु.६०००.०० लक्ष चे निवृत्तव्य मंडळ आहे. त्या अनुषंगाने संबंधित नियंत्रक अधिकाऱ्याकडून त्यांचे अधिनस्त निसर्ग पर्यटन स्थळांचे विज्लेताकरिता आवश्यक निधी त्याकरिता तांत्रिक व प्रशासकीय मान्यतेसह प्रस्ताव सादर

करणाबाबत सहाय्यतीचा आढावा घेण्यात आला. खालील तक्त्यात दिल्यानुसार संबंधित नियंत्रक अधिका-यांनी सहाय्यती नमुद केली.

अ क्र	पर्यटन स्थळाचे नांव	आवश्यक निधी रु.लाखात	प्रस्ताव सादर केल्याचा कालावधी
१	पंच व्याघ्र प्रकल्प	५९४.००	१ आठवडा व आराखडा मुदतवाढ प्रस्ताव
२	टिपेश्वर अभयारण्य	रिक्त	१ आठवडा
३	नवगेव नागझीरा व्या.प्र.	१५२.००	१ आठवडा
४	काथना अण्यारण्य	१२३.३०	१५ दिवस
५	चंदोली	१५०.००	१५ दिवस
६	रिसनगाव	६५.००	१ आठवडा
७	अजंठा	३१.००	१ आठवडा
८	नांदूर नभेश्वर	२५.०० १००.००	प्रस्ताव सादर १५ दिवस
९	बोर व्याघ्र प्रकल्प	११९.००	१ आठवडा व आराखडा मुदतवाढ प्रस्ताव
१०	उमरेड क-हॉडला अभयारण्य	३३६.००	१ आठवडा व आराखडा मुदतवाढ प्रस्ताव
११	कडव-वाडी उद्यान पूर्ण	९३.५१	प्रस्ताव सादर
१२	पाचगाव पवती पुण	८२.००	प्रस्ताव सादर
१३	श्रीक्षेत्र कल्हा पुण	५०.७९	प्रस्ताव सादर
१४	कन्हरी वन उद्यान	४९४.००	१५ दिवस
१५	ताडोबा अधारी व्या.प्र.सं	१२००.००	१ आठवडा

वनक्षेत्रात निसर्ग पर्यटन क्षेत्राचा विकास (TSP सन्व) २४०६-८६५१ अंतर्गत सन २०२१-२२ करिता रु. १२००.०० लक्ष या निमतव्यय मंजूर आहे. त्या अनुषंगाने संबंधित नियंत्रक अधिका-यांकडून त्याचे अधिनस्ता निसर्ग पर्यटन स्थळांचे विकासाकरिता आवश्यक निधी त्याकरिता तांत्रिक व प्रशासकीय मान्यतेसह प्रस्ताव सादर करण्याबाबत सहाय्यतीचा आढावा घेण्यात आला. खालील तक्त्यात दिल्यानुसार संबंधित नियंत्रक अधिका-यांनी सहाय्यती नमुद केली.

अ क्र	पर्यटन स्थळाचे नांव	आवश्यक निधी रु.लाखात	प्रस्ताव सादर करण्याचा कालावधी
१	पंच व्याघ्र प्रकल्प	८००.००	२ आठवडे

२	गोंडाझरी	८०.००	१ अठवडा
३	हनुमान देऊडा गोंडाचिराली	८७.२०	प्रस्ताव सादर
४	सिमान, वन्यजीव मेळवाट व्याघ्र प्रकल्प.	३३.०४	प्रस्ताव सादर
५	कळसुवाई हरीशचंद्रगड नाशिक वन्यजीव विभाग	११२.३६	प्रस्ताव सादर
६	वाठल अभयारण्य नाशिक वन्यजीव विभाग	५३.९५	प्रस्ताव सादर
७	अनंरडोग नाशिक	४१.७१	प्रस्ताव सादर

विषय क्रमांक ५

५.	सन २०२२-२०२३ वर्षाचे निसर्ग पर्यटन विकास अंदाजपत्रक.	निसर्ग पर्यटन स्थळांचे विकासाकरीता सन २०२२-२३ करिता मंडळाद्वारे वार्षिक आराखडा तयार करण्यात आलेले आहे. त्यानुसार राज्यातील प्रमुख २० निसर्ग पर्यटन स्थळांच्या विकासाकरीता रुपये ८०००.०० लक्षाचा वार्षिक आराखडा तयार करण्यात आले असल्याबाबत व्यवस्थापकीय संचालकांनी सभेला माहिती दिली.
६.	वेळीपर देण्यात आलेले विषय.	१) मंडळाचे कार्यालयान एकूण ८ पदे मंजूर असून त्यापैकी ४ पदे रिक्त आहेत. तसेच मंडळाचे कार्यालयातील वरम सुचारु पध्दतीने पालविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक अधिकारी/कर्मचाऱ्यांची कंत्राटी पध्दतीने नियुक्ती करण्यात आली असून सहास्यीत १ विभागीय वन अधिकारी, सेवानिवृत्त, १ मुख्य लेखापाल सेवानिवृत्त, २ वन सहाय्यक, १ चढन चालक, ३ सुरक्षा कर्मचारी, १ शिपट्टी, १ सफाई कर्मचारी अर्भवेळ असे एकूण १० अधिकारी/कर्मचारी कंत्राटी पध्दतीवर नियुक्त करण्यात आले असल्याबाबत व्यवस्थापकीय संचालकांनी सभेला माहिती दिली. २) मंडळाचे पॅनल वरील तज्ज्ञ सल्लागार वास्तुशास्त्रज्ञ नियुक्ती करण्याबाबतचा कालावधी २० डिसेंबर २०२१ रोजी संपुष्टात येत असल्यामुळे नवीन पॅनल तयार करण्याबाबत आवश्यक प्रक्रीया पूर्ण करण्यात येत आहे याबाबत व्यवस्थापकीय संचालकांनी सभेला माहिती दिली.

कार्यकारी समितीचे अध्यक्ष तथा प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर येथे दिलेल्या सूचना.

१) निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ योग्यरित्या कार्यरत असून राज्यातील निसर्ग पर्यटन स्थळांच्या विकासाकरीता मंडळाचे माध्यमातून उपलब्ध होणाऱ्या निधीव्दारे किंवा मंडळाचे कार्यकारी समिती व्दारे मान्यता देण्यात आलेल्या निसर्ग पर्यटन विकास आराखड्यानुसार राज्य योजना व्यतिरिक्त प्राप्त निधीव्दारे निसर्ग पर्यटन विकास कामे सोडव्या प्रगणावर करण्यात येत आहे परंतु पर्यटन स्थळांवर मंडळाचे अस्तित्त्व दिसून येत नाही. तरी यापुढे राज्य निसर्ग पर्यटन विकासासंबंधी होणाऱ्या प्रत्येक बाबीवर निसर्ग पर्यटन विकास मंडळाचा लोमो देणे बंधनकारक करण्यात येत आहे.

व्याघ्र प्रकल्प, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान व त्या व्यतिरीक्त ज्या निसर्ग पर्यटन स्थळांची स्वतंत्र वेबसाईट आहे त्यामध्ये मंडळाचा लोगो समाविष्ट करण्यात यावा. त्याचप्रमाणे निसर्ग पर्यटन स्थळांवरील सर्व माहिती फलके (Signboard), प्रवेशव्दार, प्रचार प्रसिध्दी साहित्य, कॉपी टेबल बुक व इतर प्रकाशने यावर मंडळाचा लोगो अंकित करणे आवश्यक राहिले.

२) मंडळाचे अद्ययावत वेबसाईट तयार करण्याचे काम जवळपास पूर्ण झालेले आहे. त्याकरिता प्रत्येक पर्यटन स्थळाचे निव्वक्र अधिकार्यांनी प्रसिध्दीच्या दृष्टीने उत्कृष्ट फोटो व लहान आकाराच्या क्रीडो बोर्दस मंडळाकडे तात्काळ सादर कराव्या.

३) निसर्ग पर्यटन स्थळांवर पर्यटकांनी भेटी दिल्यानंतर त्यांचा अनुभव कसा होता याबाबत feedback घेण्याकरिता आवश्यक ती प्रक्रीया मार्गाविषयात यावी.

श्रीमती दिप्ती पाटील, दुरीडाम टेक्नलॉजी कंसल्टंट यांनी दिल्या ब्यवर्तीना निसर्गानुभव घेण्याचे दृष्टीने निसर्ग पर्यटन स्थळांवर आवश्यक सोयी सुविधा उपलब्ध करणेबाबत सभेत अपिल केले. त्यामध्ये प्रामुख्याने ऑडोयो क्रीडो बोर्द साऊंड, फोलचेअर उपलब्ध असणे बाबत नमूद केले. यावर प्रायोगिक स्तरावर संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान व तांडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प पर्यटन स्थळांवर अशी व्यवस्था उभारण्यात येईल असे मान्य करून सभेत संबंधितांना सुचना देण्यात आली.

सभेच्या शेवटी व्यवस्थापकीय संचालक, निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर यांनी उपस्थितांचे आभार मानून अध्यक्षीय परवानगीने सभा संपल्याचे जाहीर केले.

सदस्य सचिव, कार्यकारी समिती व
व्यवस्थापकीय संचालक,
महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर

कार्यवृत्तांत प्र.मु.व.सं. (वसण) तथा
अध्यक्ष, का.स., मनिपदिमं यांचेद्वारा मंजूर.

दिनांक १६ डिसेंबर २०२१ रोजी संपन्न झालेल्या महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळाच्या कार्यकारी समितीच्या १४ व्या सभेमध्ये उपस्थितांची यादी

अ.क्र.	अधिकार्यांचे नांव	समितीमधील पद	पदनाम
१	श्री.जी.साईप्रकाश	अध्यक्ष	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनवेल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
२	श्री.प्रदीप कुमार	सदस्य	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर अति. कार्यभार
३	श्री.एस.जी.टेंभूणीकर	सदस्य	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, (महाकॅम्पा) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
४	श्री.सुनील लिनये	सदस्य	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजैव) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
५	श्री.विकास गुला	सदस्य सचिव	व्यवस्थापकीय संचालक, मनिपविमं, नागपूर तथा सदस्य सचिव, कार्यकारी समिती, मनिपविमं, नागपूर
६	श्री.व्ही.आर. तिवारी	सदस्य	अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजैव), पश्चिम मुंबई तथा सदस्य, कार्यकारी समिती, मनिपविमं, नागपूर
७	श्री.बी.एस.हुडा	सदस्य	अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजैव), पुणे नागपूर
८	डा. विनाय लक्ष्मणराव घुगे	सदस्य	संस्थापक, निसर्ग विज्ञान, मंडळ, नागपूर
९	श्री.प्रफुल एस भांबुरकर	सदस्य	Co ordinator & Project Advisor Wildlife Trust of India, Nagpur
१०	श्री.हर्षवर्धन धनवटे	सदस्य	टाइप्रीस अँट पॉसरी कॉलेज, घोसरी गाडोबा अंधारो व्याघ्र प्रकल्पाजवळ, भद्रावती चंद्रपूर
११	श्रीमत्. क्षिप्रा बोरा	सदस्य	वॉलंट व्यवस्थापक, एम. टी. डी. सी. रोजनल हेड, नागपूर डिजिटल
१२	श्रीमती आर.एस.गावंडे	सदस्य	सहा.व्यवस्थापक, नि.प. प्रतिनीधी, एफ. डी. सी. एम. नागपूर
१३	श्रीमती श्रीलक्ष्मी		उपमहा प्रबंधक, मनिपविमं, नागपूर अति. कार्यभार
१४	श्री.प्रमोदशेकुल		उपवनसंरक्षक, पंच व्याघ्र प्रकल्प, नागपूर
१५	श्री.किशोर मिश्रीकोटकर		उप महाप्रबंधक (कंत्राटी)
आभासी V.C. द्वारे सभेस उपस्थितांची यादी			
१६	श्री.व्ही.आर.तिवारी	सदस्य	अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजैव), पश्चिम मुंबई, अनिश्चित कार्यभार
१७	श्री.पी.कल्याण कुमार		मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक) नागपूर
१८	श्री.एस.व्ही.रामाराव		मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक) ठाणे
१९	श्री.एन.आर.प्रविण		मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक) चंद्रपूर
२०	श्री.एस.डी.डोडल		मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक) पुणे
२१	श्री.एन.बी. गुदगे		मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक) नाशिक

२२	श्रीमती जयंती बॅनर्गी	सदस्या	मुख्य वनसंरक्षक तथा क्षेत्र संचालक, नेळघाट व्याघ्र प्रकल्प, अमरावती
२३	श्री. अर. एन. रानानुजा		वनसंरक्षक तथा क्षेत्रसंचालक, नवगांव, नागझीरा, गोंदिया
२४	श्री. प्रकाश लोणकर		वनसंरक्षक (प्रादेशिक) यवतमाळ
२५	श्री. सत्यजीत गुजर		वनसंरक्षक (प्रादेशिक) औरंगाबाद
२६	श्री. ए. एम. अंगनकर		वनसंरक्षक (वन्यजीव) नाशिक
२७	श्री. मल्लीकाजून		वनसंरक्षक तथा संचालक, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान, बीरीबली
२८	श्री. एस. रमेश कुमार		वनसंरक्षक (वन्यजीव), पुणे
२९	डॉ. जितेंद्र रामगांवकर		वनसंरक्षक तथा क्षेत्रसंचालक, ताडेबा अंधारी, ज्यात्र प्रकल्प, चंद्रपूर
३०	डॉ. विशार नानकर		वनसंरक्षक (प्रादेशिक) गडचिरोली
३१	श्री. सागाधन चव्हाण		वनसंरक्षक तथा क्षेत्र संचालक, सहयाद्री व्याघ्र प्रकल्प, कोल्हापूर
३२	डॉ. बी. एन. पिगळे		उपवनसंरक्षक (वन्यजीव) ठाणे
३३	श्री. आर. एन. पाटील		उपवनसंरक्षक (वन्यजीव) पुणे
३४	श्री. यू. एस. सावत		उपवनसंरक्षक, सहयाद्री व्याघ्र प्रकल्प, कोल्हापूर
३५	श्री. के. एस. जनताप		उपवनसंरक्षक (प्रादेशिक) मांडरकवडा
३६	श्री. व्ही. एन. गाळी		विभागीय वन अधिकारी (वन्यजीव), कोल्हापूर
३७	आर. बी. गवई		विभागीय वन अधिकारी (वन्यजीव) बोर अभयारण्य, नागपूर
३८	श्री. जे. एन. येडलावार		उप विभागीय वन अधिकारी, मालेगांव नाशिक
३९	श्री. मिलींद सोनवने		KERP Works LLP